

Nr 66

Utlåtande i anledning av motioner om effektivare skydd för fridlysta djur.

Tredje lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta och till lagutskott hänvisade motioner, nr 902 i första kammaren av herr *Petersson, Hans*, och nr 1060 i andra kammaren av herr *Nilsson* i Lönsboda.

I motionerna, som är likalydande, hemställes

»att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag till ändringar i jaktlagstiftningen, enligt vad som i motionen anförts».

De delar av jaktlagstiftningen som av motionärerna föreslås bli ändrade gäller kontrollen av konservatorernas verksamhet.

Över motionerna har utskottet på sätt föreskrives i § 46 riksdagsordningen inhämtat utlåtanden från rikspolisstyrelsen, skolöverstyrelsen och statens naturvårdsverk. På begäran av utskottet har yttranden därjämte avgivits av Svenska naturskyddsföreningen och Svenska jägareförbundet.

Gällande bestämmelser

De civilrättsliga delarna av jaktlagstiftningen regleras i *lagen den 3 juni 1938 om rätt till jakt* medan frågor om fridlysning, jakttider, jaktmedel, skottpengar o. d. ankommer på Kungl. Maj:t och upptas i *jaktstadgan den 3 juni 1938*. Jaktlagstiftningen har efter tillkomsten undergått åtskilliga ändringar. I detta sammanhang må erinras om att jaktstadgan med verkan från och med den 1 januari 1968 ändrats i så betydande omfattning att man med fog kan tala om en ny jaktstadga. Bl. a. har systemet för fridlysning av djur lagts om. Enligt 1 § jaktstadgan gäller numera den fridlysningsordningen att vilda däggdjur och fåglar som tillhör art för vilken allmän jakttid ej är bestämd är fridlysta under hela jaktåret. Andra vilda däggdjur och fåglar är fridlysta under tid som ej är allmän jakttid. När djur är fridlyst, är jakt efter djuret förbjuden, om annat ej följer av jaktstadgan. Kungl. Maj:t bestämmer allmänna jakttider. Bestämmelserna om konservatorsverksamhet, vilka avser att motverka brott mot såväl jaktlagen som jaktstadgan, har också ändrats från och med nämnda tidpunkt. Ändringarna innebär skärpta kontrollregler och straffbestämmelser för verksamheten. Sålunda stadgas i 27 § jaktstadgan att var och en som för egen eller annans räkning tar emot hela djur av inhemsk art

eller skinn eller annan del av sådant djur för uppstoppning eller annan preparering är skyldig att föra förteckning över sådana varor. Bestämmelsen gäller alla djurarter oavsett jakttid eller fridlysning. Av nämnda förteckning skall framgå när varan mottogs, vem som lämnat den och, om den utlämnats eller överlåtits, när och till vem det skett. Varuförteckningen samt lager av varor skall hållas tillgänglig för granskning av polisman. Naturvårdsverket får meddela närmare föreskrifter om förteckning som avses i paragrafen samt om kontroll av efterlevnaden av denna.

I 28 § 4 mom stadgas att den som bryter mot 27 § eller åsidosätter föreskrift som meddelats med stöd av samma paragraf eller inför oriktig uppgift i förteckning eller annan handling som avses där, dömes till böter, om gärningen ej är belagd med straff i brottsbalken.

Enligt 18 § 1 mom jaktlagen skall björn, varg, järv, lo, fjällräv, bäver, val, stork, örn, glada, brun glada, pilgrimsfalk, jaktfalk, berguv, fjälluggla eller lappuggla som dödas, fångas eller anträffas som fallvilt, tillfalla kronan oberoende av vem jakt-rätten tillkommer, om ej Konungen eller myndighet, som Konungen bestämmer, förordnar annat. I 18 § 2 mom stadgas att älg, hjort eller rådjur som dödas eller anträffas som fallvilt när sådant djur är fridlyst tillfaller kronan, om ej Konungen eller myndighet, som Konungen bestämmer, förordnar annat.

I 24 § 1 mom jaktstadgan föreskrivs skyldighet för den som dödat eller fångat djur som avses i 18 § 1 mom jaktlagen att genast anmäla händelsen till närmaste polismyndighet, oberoende av vem djuret tillfaller. Anträffar någon djur av ifråga-varande slag såsom fallvilt, är han skyldig att anmäla förhållandet till polismyndigheten. Samma skyldighet åvilar den som anträffar sådant djur så illa skadat eller sårat eller eljest i sådan belägenhet, att det bör avlivas, och som själv icke avlivat djuret. Får markägaren kännedom om förhållande som sålunda skall anmälas, är han skyldig att förvissa sig om att anmälan skett eller själv göra anmälan. Samma skyldighet åvilar arrendator och jakträttsinnehavare. Bestämmelserna om anmälningsskyldighet gäller också i fråga om djur som avses i 18 § 2 mom lagen om rätt till jakt, om djuret dödat eller anträffats under tid då det var fridlyst.

Motionerna

I motionerna påpekas att det vid olika tillfällen och från olika håll i landet framförts kritik mot att nu gällande bestämmelser angående fridlysta djur — främst fåglar — ej är tillräckliga. Motionärerna erinrar om att icke mindre än 365 fridlysta fåglar beslagtogs vid en razzia som gjordes i Västerbotten under hösten 1969 hos ett antal djurkonservatorer. Motionärerna anför att det bland de beslagtagna fåglarna fanns bl. a. 2 jaktfalkar, av vilka det lär finnas endast ett tiotal i hela landet. Vidare fann man så sällsynta fåglar som bivråk, lappuggla, sparvuggla och havsörn.

Motionärerna anför vidare att länspolischefen i Kristianstads län helt nyligen slagit larm, sedan man gjort en samordnad kontroll hos länets konservatorer och

där funnit bl. a. skinn av ett stort antal fridlysta fåglar. Visserligen uppgavs att flertalet fåglar omhändertagits såsom fallvilt (trafikdödade). I andra fall sades fridlysta rovfåglar ha skjutits vid hönsgårdar eller område för viltuppfödning.

För polisen är det en mycket omständlig och svår uppgift att långt efteråt kunna kontrollera uppgifterna, framhåller motionärerna. Det är icke endast enskilda personer som låter lämna in fåglar för uppstoppning utan även för skolbruk beställes årligen ett mycket stort antal. Om ej många av våra rariteter i fågelvärlden helt skall försvinna, behövs enligt motionärerna en skärpt lagstiftning på området.

Motionärerna föreslår att bestämmelser införas om anmälningsplikt till ortens polismyndighet av den som vill tillvarata fridlyst fallvilt. Härjämte bör enligt motionärernas mening skolornas stora inköp undersökas.

Resolution av ICBP

Frågan om användning av bl. a. uppstoppade fåglar i skolundervisningen togs upp vid en konferens som den europeiska sektionens av internationella fågelskyddsrådet (ICBP) höll i Ungern 1968. Konferensen gjorde i denna fråga bl. a. följande konstaterande och rekommendation.

»Konstaterar att det ökade samlandet av och handeln med ägg och uppstoppade fåglar för användning i skolor nu har tagit sådana proportioner, att de utgör ett hot mot många arter;

Rekommenderar utbildningsdepartementet i de europeiska länderna att sådant undervisningsmaterial skall avvecklas och ersättas med fotografier, färgdia, filmer, bandinspelningar och andra AV-hjälpmiddel, som visar fåglarna i deras naturliga omgivning, något som bättre motsvarar moderna undervisningsmetoder.»

Remissvaren

Rikspolisstyrelsen avstyrker bifall till förslaget om skyldighet för den som vill inlämna fridlysta djur till konservator att dessförinnan göra anmälan till polisen. *Statens naturvårdsverk* säger sig för sin del inte ha anledning avstyrka införande av en sådan bestämmelse. Verket finner inte behov av särskild utredning med hänsyn till att förslag om förbättringar i gällande jaktlagstiftning — t. ex. utvidgning av tillämpningsområdet för 18 § 1 mom. jaktlagen — kommer att tas upp i annat sammanhang. Verket finner det dock önskvärt att frågan om skolornas inköp av preparerat vilt blir föremål för överväganden inom utbildningsdepartement och skolöverstyrelse liksom att tätare kontroller görs hos konservatorerna. Motsvarande bedömning gör *Svenska jägareförbundet*. *Skolöverstyrelsen* säger sig intet ha att invända mot att frågan om skolornas inköp av vilt klarläggs genom undersökningar,

och styrelsen är beredd att medverka till att sådana undersökningar kommer till stånd. *Svenska naturskyddsföreningen* förklarar sig dela motionärernas uppfattning om behovet av en utredning angående ändringar i jaktlagstiftningen.

Rikspolisstyrelsen, som inte funnit anledning beröra frågan om konservatorernas auktorisation och skolornas inköp av preparerade fåglar, uppehåller sig vid förslaget om skyldighet för den som vill inlämna fridlysta djur till konservator att dessförinnan göra anmälan till polisen. Syftet med denna anmälningsplikt synes enligt rikspolisstyrelsen vara att effektivisera jaktlagstiftningens fridlysningsbestämmelser. För att nå detta syfte torde dock som regel bli nödvändigt för polisen att företa en mer eller mindre omfattande utredning angående åtkomsten av djuret. Att utan vidare taga för gott lämnade uppgifter kan inte anses vara tillfyllest för en effektiv kontroll, framhåller styrelsen.

Enligt styrelsens uppfattning är nu gällande jaktlagstiftning med skyldighet för konservator att föra förteckning över inlämnade djur och skyldighet att uppvisa förteckningen för polisman tillräcklig för kontroll av fridlysningsbestämmelsernas efterlevnad. Även med hänsyn till angelägenheten att inte belasta polisen med nya arbetsuppgifter, anser styrelsen att den föreslagna anmälningsplikten till polismyndighet inte bör införas. Styrelsen avstyrker därför bifall till motionen.

Anslutningsvis anför emellertid styrelsen att den överväger att efter närmare undersökning fästa polismyndigheternas uppmärksamhet på förhållandena och behovet att kontinuerligt kontrollera konservatorernas verksamhet.

Svenska naturskyddsföreningen påpekar inledningsvis, att motionernas rubrik är något oegentlig. Skyddet för redan totalfridlysta djur torde enligt förordningen teoretiskt inte kunna göras mer effektivt. Snarare är det — vilket också säges framgå av motionerna — så att de lagar och förordningar som reglerar handeln m. m. med vilt är otillräckliga. Föreningen påpekar att den tog initiativet till den i motionerna omtalade konservatorsrazzian i Västerbottens län samt erinrar om att resultatet blev ytterligt nedslående. Föreningen delar därför motionärernas uppfattning om behovet av en utredning angående ändringar i jaktlagstiftningen.

Som exempel på otillfredsställande förhållanden med nuvarande bestämmelser nämner föreningen 27 § jaktstadgan, enligt vilken konservatorer är skyldiga föra förteckning över de varor som tas emot för uppstoppling eller annan preparering. Av förteckningen skall endast framgå när varan mottogs, vem som lämnat den och, om den utlämnats eller överlåtits, när och till vem det skett. Föreningen säger sig ha fått många belägg för att ljusskygga konservatorer underlåter att i förteckningen skriva in exempelvis sådana arter som enligt jaktlagstiftningen skall tillfalla kronan eller att man antedaterar inkomna objekt och på så sätt ger sken av att brott är preskriberat. Preskriptionstiden är tyvärr endast två år, anför föreningen. För att få en bättring till stånd bör enligt föreningen den aktuella förteckningen upprättas i samarbete med länsmuseum eller Naturhistoriska Riksmuseet och sedan förnyas efter hand. Ett exemplar av varje konservators förteckning måste även finnas på museet i fråga. Vid en eventuell razzia bör då allt material som inte finns upptaget i museets förteckning kunna konfiskeras. Slutligen anför föreningen att det vore

värdefullt, om privatpersoner som hittar döda, fridlysta fåglar efter tillåtelse från jakträttsinnehavaren kunde på närmaste polisstation få ett intyg om åtkomstsättet utfärdad, om vederbörande önskar behålla fågeln för montering.

Statens naturvårdsverk anför inledningsvis att konservatorsbranschen sedan gammalt varit mycket oenhetlig och splittrad med inslag av mindre nogräknade företrädare. Av den anledningen har också försök gjorts att sanera verksamheten genom att införa någon form av auktorisation för dess utövare. Dessa försök har hittills misslyckats. Enligt naturvårdsverket är antalet verkligt yrkesskickliga konservatorer i dag litet, medan det däremot inom yrket förekommer en svåröverskådlig kategori utövare som inte har särskilt djupgående kunskaper och vars arbeten ofta är av mindre god kvalitet. På naturvårdshåll har man länge hyst misstankar om att förhållandena varit otillfredsställande inom denna senare kategori när det gäller att uppfylla de skyldigheter konservatorer har enligt gällande lagstiftning. De polisrazzior som under 1969 genomförts inom några län har visat, att misstankarna varit välgrundade. Som belysande exempel nämner naturvårdsverket att ingen av de konservatorer som berördes av razzian inom Västerbottens län hade fört förteckning enligt vad som stadgas i 27 § jaktstadgan. Som anges i motionerna beslagtogs vidare ett stort antal fåglar i samband med kontrollerna. Det värdefullaste bevismaterialet — frusna, ännu ej preparerade djur, där i varje fall dödsorsaken torde ha kunnat fastställas — stals emellertid i ett fall omgående efter razzian och kunde ej skaffas till rätta. Möjligheten att avgöra om återstående, uppstoppade djur — flera mycket sällsynta — anskaffats på illegalt sätt och i så fall innan den aktuella preskriptionstiden utlöpt var naturligtvis liten. Två av de åtalade konservatorerna kunde ej heller fällas på grund av bristande bevisning.

Naturvårdsverket konstaterar att de genomförda kontrollaktionerna dels påvisat betydande missförhållanden, dels klargjort de stora svårigheter polisen ställs inför, där det gäller att mot vederbörandes nekande bevisa att djuren i fråga åtkommit på olagligt sätt. Gällande lagstiftning har uppenbarligen vissa brister, framhåller naturvårdsverket, men det huvudsakliga problemet torde dock vara att vid kontroller av detta slag avgöra det anträffade materialets ålder samt det sätt på vilket djuren omkommit.

Naturvårdsverket redovisar härefter de åtgärder som aktualiserats.

1. *Utvidgning av det antal djurarter, som enligt 18 § 1 mom. jaktlagen tillfaller kronan, oberoende av vem som har jakträtten på den mark där de anträffas eller dödas.*

Statens naturvårdsverk finner det angeläget att en dylik utvidgning kommer till stånd. Flera sällsynta djurarter finns nu inte intagna i nämnda lagrum, trots att de vetenskapliga institutionerna har brist på sådant material. Enligt verkets mening bör en utvidgning därför ske med det snaraste och därvid bl. a. omfatta flertalet dagrovfåglar och ugglor. Verket avser att lägga fram ett mera konkret förslag här- om i annat sammanhang.

2. *Registrering eller auktorisation av konservatorer.*

En sanering inom branschen företagen av dess egna företrädare, så att auktorisa-

tionstanken realiseras, anser verket inte möjligt mot bakgrund av hittillsvarande erfarenheter. Förslag föreligger emellertid om en registrering av yrkesverksamma konservatorer så att dessa i fortsättningen skall vara kända. Förslag har också väckts om att dylik registrering skall anknytas till möjligheten att förvärva arsenik — ett nödvändigt ämne vid riktig preparering av djur. Verket, som har fått en framställning om registrering från några konservatorer undersöker för närvarande om detta är en lämplig och möjlig åtgärd. Verket är inte berett att nu ta ställning i denna fråga.

3. *Utarbetande av blanketter i överensstämmelse med föreskrifterna i 27 § jaktstadgan.*

Naturvårdsverket har genom utformningen av detta lagrum möjlighet att utarbeta dylika blanketter och kommer att med beaktande av de erfarenheter som vunnits vid förutnämnda razzior snarast göra detta. Verket kommer då också att ta upp frågan om kontroll av efterlevnaden av 27 § i nämnda stadga, varvid även lämpligheten att kräva förteckning över ingående lager kan komma att beröras.

4. *Införande av bestämmelser om anmälningsplikt till ortens polismyndighet för den som vill tillvarata fridlyst fallvilt.*

Naturvårdsverket påpekar att gällande fridlysningssystem bl. a. innebär att de flesta av våra absolut vanligaste fåglar är totalfredade. En bestämmelse om anmälningsplikt skulle därför kunna förorsaka polisen ett visst merarbete. Möjligen skulle detta i någon utsträckning uppvägas av de därigenom ökade möjligheterna att vid kontroller hos konservatorer avgöra, om fridlyst vilt åtkommits lagligt eller inte. Enligt naturvårdsverket är det emellertid inte troligt att de enskilda polismännens ornitologiska kunnande — annat än i undantagsfall — är så stort, att de kan känna igen annat än mycket vanliga fågelarter. Detta leder till — om anmälningsplikt tillämpas — att ornitologisk expertis utanför polisen måste tillkallas i många fall, vilket kan bli tidsödande. Med hänsyn till de intressen verket har att bevaka finns det emellertid anledning att se positivt på förslaget, och verket säger sig för sin del inte ha anledning att avstyrka införande av en dylik bestämmelse.

5. *Undersökning av skolornas inköp av uppstoppat vilt.*

Naturvårdsverket anför att det från centralt håll inom skolväsendet upprepade gånger har poängterats, att det inte föreligger något intresse av att anskaffa uppstoppade, sällsynta däggdjur eller fåglar för undervisningsändamål. Däremot anser man sig ha ett visst behov av preparerade exemplar av mera vanliga arter.

Den centrala upphandlingen av uppstoppat undervisningsmaterial är numera begränsad, anför verket. Till volymen svårbedömda inköp sker emellertid lokalt direkt av skolorna. Enligt verkets mening är det önskvärt att den ovan redovisade inställningen i fråga om sällsynta arter kommer till starkare uttryck när det gäller de enskilda skolornas inköp. Det är också angeläget att undervisningsväsendet mer och mer övergår till att använda AV-hjälpmedel i detta sammanhang. Det borde också vara möjligt att använda de numera förefintliga djuratrapperna av plast i utbildningsarbetet. Om sådana tekniska hjälpmedel utnyttjades i högre grad skulle det ekonomiska intresset för uppstoppade djur bortfalla i viss utsträckning, vilket

torde vara den effektivaste spärren mot handel med preparerat vilt, framhåller verket. Verket hänvisar i detta sammanhang till ovan intagna uttalande vid den europeiska sektionens av internationella fågelskyddsrådet (ICBP) konferens i Ungern 1968. Verket finner det önskvärt att denna fråga aktualiseras av skolmyndigheterna. Som grund för fortsatta åtgärder torde det därvid vara lämpligt att inledningsvis söka skapa en klar bild av skolornas inköp under en viss tidsperiod av främst olika fågelarter.

6. *Utsträckning av förverkandetiderna att gälla obegränsad tidsrymd (löpande preskription) om förteckning jämlikt 27 § jaktstadgan ej förs.*

Enligt naturvårdsverkets mening är förslaget utan tvekan intressant och om det genomfördes skulle mindre nogräknade konservatorers verksamhet på ett effektivt sätt försvåras. Det synes emellertid verket tveksamt om det går att genomföra från juridisk synpunkt. Om det är möjligt torde förslaget komma att föras vidare genom rikspolisstyrelsens försorg.

Svenska jägareförbundet anser i likhet med naturvårdsverket att man bör överväga att utöka förteckningen i 18 § jaktlagen. I princip skulle den enligt förbundet kunna omfatta alla rovfåglar utom ormråk, fjällvråk, sparvhök och duvhök. Övriga rovfågelarter är dels totalfredade, dels förekommer de i så liten omfattning att det skulle kunna vara av visst värde om förolyckade exemplar kunde nyttiggöras. Stammarna av ormråk, fjällvråk, sparvhök och duvhök är förhållandevis stora och synes numera vara stadda i ökning. Anledning synes således saknas för att för dessa arter införa bestämmelse om anmälningsplikt och om att de skall tillfalla kronan.

Jägareförbundet anser vidare att kontroll av förteckningar och motsvarande hos personer, som driver konservators- eller därmed jämställd rörelse, borde ske med täta intervaller. För närvarande sker sådana kontroller alltför sällan, framhåller förbundet. Många år säges kunna förflyta mellan de tillfällen kontroller företages. Härigenom blir den i och för sig tillfredsställande lagstiftningen satt ur spel, då mindre nogräknade personer icke anser sig behöva räkna med risken att bli åtalade för brott mot gällande bestämmelser.

Jägareförbundet instämmer slutligen i motionens förslag om viss översyn av skolornas stora inköp av uppstoppade djur. I likhet med naturvårdsverket hänvisar förbundet till ICBP:s förslag om övergång till sådana undervisningsmedel som djurfotografier, färgdia, filmer, bandinspelningar och andra AV-hjälpmedel, som visar fåglarna i deras naturliga omgivning.

Skolöverstyrelsen anför att styrelsen vid upprepade tillfällen framhållit att skolornas behov av uppstoppade djur är begränsat till allmänt förekommande arter. Styrelsen delar därför inte motionärernas uppfattning att skolan medverkar till utrotning av rariteter i fågelvärlden. Under det senaste decenniet har dessutom behovet av uppstoppade djur generellt minskat genom avsevärda förändringar i kursplanerna, framhåller styrelsen och tillägger att den intet har att invända mot att dessa förhållanden klarläggs genom undersökningar. Styrelsen är också beredd att medverka till att sådana undersökningar kommer till stånd.

Utskottet

I 27 § jaktstadgan meddelas bestämmelser om konservators verksamhet. Bestämmelserna, vilka avser att motverka brott mot såväl jaktlagen som jaktstadgan, har ändrats i skärpande riktning med verkan fr. o. m. den 1 januari 1968 och innebär att var och en som för egen eller annans räkning tar emot hela djur av inhemsk art eller skinn för uppstoppning eller annan preparering är skyldig att föra förteckning över sådana varor. Av förteckningen skall framgå när varan mottogs, vem som lämnat den och, om den utlämnats eller överlåtit, när och till vem det skett. Varuförteckningen samt lager av varor skall hållas tillgängliga för granskning av polisman. Naturvårdsverket får meddela närmare föreskrifter om den förteckning, som sålunda skall föras, samt om kontroll av efterlevnaden av paragrafen. Den som bryter mot 27 § eller åsidosätter föreskrift, som meddelats med stöd av denna, eller inför oriktig uppgift i nämnda förteckning, dömes till böter.

I motionerna framhålls att de bestämmelser som reglerar konservatorernas verksamhet är otillräckliga för att erbjuda ett tillfredsställande skydd för de fridlysta djuren. För att inte våra rariteter i fågelvärlden helt skall försvinna behövs enligt motionärerna en skärpt lagstiftning på området. De hemställer därför att riksdagen hos Kungl. Maj:t anholder om utredning och förslag till ändringar av de bestämmelser i jaktlagstiftningen som rör ifrågakvarande hantering. Motionärerna föreslår särskilt att bestämmelser införs om anmälningsplikt till ortens polismyndighet av den som vill tillvarata fridlyst fallvilt. Vidare anser de att skolornas stora inköp av vilt skall undersökas.

Naturvårdsverket har framhållit att antalet verkligt yrkesskickliga konservatorer i dag är litet, medan det däremot inom yrket förekommer en svåröverskådlig kategori utövere som inte har särskilt djupgående kunskaper och vilkas arbeten ofta är av mindre god kvalitet. På naturvårdshåll har man sedan länge misstänkt att förhållandena var otillfredsställande inom denna senare kategori när det gällde att uppfylla de skyldigheter konservatorer har enligt gällande lagstiftning. Som framgår av den föregående redogörelsen tog man därför initiativ till omfattande kontrollaktioner, vilka visade att betydande missförhållanden rådde. Sålunda beslagtogs ett anmärkningsvärt stort antal fridlysta djur, beträffande vilka åtkomsten inte kunde utredas, bl. a. därför att föreskriven förteckning över varulagret inte förts. Där förteckning förts har förekommit att sådana arter som enligt 18 § 1 mom. jaktlagen skall tillfalla kronan inte upptagits eller att man antedaterat inkomna objekt för att ge sken av att brott har preskriberats. Utskottet vill i anledning av vad sålunda förekommit understryka vikten av att åtgärder vidtas för att åstadkomma sanering av konservatorsbranschen.

Skärpt lagstiftning på området har trätt i kraft så sent som den 1 januari 1968. Innan ny lagstiftning övervägs bör man därför enligt utskottets mening undersöka

vilka möjligheter som står till buds för att komma till rätta med ifrågavarande missförhållanden inom ramen för gällande bestämmelser.

Naturvårdsverket har i sitt remissvar framhållit att det huvudsakliga problemet torde vara att vid kontroller avgöra det anträffade materialets ålder samt det sätt på vilket djuret omkommit. Naturvårdsverket äger, som ovan nämnts, meddela närmare föreskrifter om förteckning som skall föras hos konservator samt om kontroll av efterlevnaden av 27 §. Verket avser nu att med beaktande av de erfarenheter, som vunnits vid de företagna kontrollaktionerna, dels utarbeta blanketter för den förteckning som skall föras, dels ta upp frågan hur man skall kunna kontrollera att bestämmelserna efterlevs. Härvid torde komma att övervägas hur nämnda problem skall kunna ges en tillfredsställande lösning. Verket har anfört att man bl. a. avser att undersöka lämpligheten av att kräva förteckning över det lager som finns vid ikraftträdandet av de föreskrifter som verket kan komma att meddela. Utskottet vill understryka vikten av att arbetet med att utarbeta föreskrifter om kontroll av bestämmelsernas efterlevnad samt att färdigställa blanketter för varuförteckningen bedrivs med skyndsamhet.

De åtgärder, som naturvårdsverket sålunda förbereder, kan enligt utskottets mening förväntas medföra att möjligheterna till effektiv kontroll av konservatorernas verksamhet förbättras. För att den nödvändiga saneringen skall kunna åstadkommas erfordras emellertid också att kontrollaktionerna sker med täta intervaller. Av remissvaret från rikspolisstyrelsen framgår att styrelsen överväger att efter närmare undersökning fästa polismyndigheternas uppmärksamhet på förhållandena inom konservatorsbranschen och behovet av kontinuerlig kontroll av verksamheten. Tätare kontroller hos konservatorerna torde således vara att emotse.

Därest kontinuerlig kontroll av konservatorernas verksamhet kommer till stånd kan det inte anses erforderligt med bestämmelser om anmälningsplikt till ortens polismyndighet för den som vill tillvarata fridlyst fallvilt. Med hänsyn till angelägenheten av att inte belasta polisen med nya arbetsuppgifter vill utskottet därför tills vidare inte tillstyrka motionsförslaget härom.

Skolöverstyrelsen anför i sitt remissvar, att styrelsen inte delar motionärernas uppfattning att skolan genom inköp av uppstoppat vilt medverkar till utrotning av rariteter i fågelvärlden, när skolornas behov av uppstoppade djur är begränsat till allmänt förekommande arter. Styrelsen är emellertid beredd att medverka till att genom undersökningar skapa en klar bild av skolornas inköp av olika arter av uppstoppade djur. Utskottet anser det angeläget att sådana undersökningar kommer till stånd samt förutsätter att skolöverstyrelsen i den mån det befins erforderligt föreskriver att uppstoppade djur av sällsynta arter framdeles inte kommer till användning för undervisningsbruk.

Genomförs de åtgärder som ovan angivits bör det enligt utskottets mening vara möjligt att komma till rätta med missförhållandena inom konservatorsbranschen utan ytterligare lagstiftning. Förhållandena inom branschen bör dock följas med uppmärksamhet så att snabba åtgärder kan vidtas om gällande bestämmelser visar sig otillräckliga för att åstadkomma ett gott skydd av våra sällsynta djurarter.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet
att motionerna I: 902 och II: 1060 inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 oktober 1970

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK GREBÄCK

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Svante Kristiansson (s), Åkesson (fp), Ebbe Ohlsson (m), Erik Jansson (s), Berglund (s) och Nils Nilsson (cp);

från andra kammaren: herrar Grebäck (cp), Ekström (s), Sundelin (s)*, Tobé (fp), Hedin (m), fröken Anderson (s), herrar Hammarberg (s) och Josefson i Arrie (cp).

* En närvarande vid utlåtandets justering.